

SAMENVATTING MODULE: INFECTIEZIEKTEN

1. Waarom moeten we inzetten op het voorkomen van infectieziekten door klimaatverandering en -adaptatie?

Klimaatverandering kan ervoor zorgen dat nieuwe infectieziekten worden geïntroduceerd, huidige infectieziekten verdwijnen en dat reeds bekende infecties in Nederland vaker of juist minder vaak optreden. Klimaatadaptatie bestaat onder meer uit het toevoegen van meer groen en water in de leefomgeving. Dit heeft veel positieve effecten, bijvoorbeeld voor waterberging, tegengaan van hittestress en uv-straling, en stimuleren van bewegen en ontmoeten. Echter, soms kan er wel meer blootstelling plaatsvinden aan verwekkers van bestaande en nieuwe infectieziekten. Infectieziekten veroorzaken meestal milde, griepachtige klachten, maar kunnen in uitzonderlijke gevallen ook leiden tot ernstiger gevolgen, zoals blijvende invaliditeit, neurologische problemen of overlijden. Door rekening te houden met infectieziekte-erisico's bij de aanleg van groen en water, kan het risico verkleind worden, zodat groen en water vooral positieve effecten kunnen hebben.

2. Voor wie is dit belangrijk?

Extra kwetsbare groepen zijn ouderen, baby's, zwangeren en mensen met een verzwakt immuunsysteem. Zij worden makkelijker ziek, blijven langer ziek en/of worden ernstiger ziek.

3. Welke professionals kunnen lokaal een bijdrage leveren aan het voorkomen van infectieziekten?

De infectieziektebestrijding in Nederland is vastgelegd in de Wet publieke gezondheid (Wpg). GGD'en zijn verantwoordelijk voor de lokale invulling en de uitvoering. De GGD geeft voorlichting en adviezen over de preventie en risico's van infectieziekten aan inwoners en instellingen, doet bron- en contactonderzoek bij uitbraken van infectieziekten en adviseert over preventie. Samenwerking tussen afdelingen Infectieziektenbestrijding, Medische milieukunde en Gezondheidsbevordering binnen GGD'en wordt door ontwikkelingen zoals de Omgevingswet steeds belangrijker. De teams kunnen gemeenten bijvoorbeeld gezamenlijk adviseren over klimaatadaptatie en gezondheid in ruimtelijke plannen. Ook teams Jeugdgezondheidszorg en Toezicht Kinderopvang kunnen een rol spelen in informatievoorziening richting ouders/verzorgers, scholen en kinderopvang. Gemeentelijke afdelingen op gebied van onderhoud en inrichting van de buitenruimte zijn belangrijke spelers bij het voorkomen van infectieziekten via groen en water. Ook afdelingen ruimtelijke ordening, klimaatadaptatie, groen, water en recreatie, sport en spelen kunnen hiermee rekening houden in hun beleid. Dat geldt ook voor de waterschappen, provincies en omgevingsdiensten. Buiten de overheidsinstanties spelen huisartsen een belangrijke rol. Zij hebben een signalerende functie. Verder kunnen organisaties die werken met mensen in het groen een rol spelen in

voorlichting, denk aan buitenwerkers die groen onderhouden of aan kinderopvanglocaties die het bos bezoeken. Bij welke beleidsonderwerpen kun je infectieziektepreventie meenemen?

4. Bij welke beleidsonderwerpen kan je infectieziektepreventie meenemen?

Preventie van infectieziekten in relatie tot klimaatadaptatie, kan worden meegenomen in onder andere: gezondheidsbeleid, regionaal en gemeentelijk klimaatadaptatiebeleid, groen- en waterbeleid en het speel-, recreatie- en sportbeleid. De GGD kan verder adviseren om in de Omgevingsvisie en het omgevingsplan aandacht voor infectieziekten bij klimaatadaptatie op te nemen.

5. Wat zijn mogelijke interventies?

Om de verspreiding van infectieziekten uit de leefomgeving als gevolg van klimaatverandering en klimaatadaptatiemaatregelen te voorkomen, kunnen verschillende maatregelen worden genomen tijdens de uitvoer van klimaatadaptatiemaatregelen. Zo kan het onderhoud en de inrichting van groen en waterpartijen worden gericht op het tegengaan van de verspreiding van muggen, o.a. door het vermijden van stilstaand water. Om tekenbeten te voorkomen kan bijvoorbeeld het gras bij recreatieplekken kort worden gehouden en kunnen maatregelen worden genomen om gastheren van teken te weren, zoals hertachtigen. Ook kan het verbeteren van de waterkwaliteit en het voorkomen van zwerfafval bijdragen aan het voorkomen van de verspreiding van ziekteverwekkers via het water (gezonde zwemomgeving). Daarnaast is voorlichting over gezondheidsrisico's en hoe deze zijn te voorkomen, belangrijk voor bewustwording en gedragsverandering.

Naast maatregelen om de kans op een infectieziekte-uitbraak te verkleinen is het van belang om snel in te grijpen bij een uitbraak van een infectieziekte in de leefomgeving. Dit kan door de bron weg te nemen of te waarschuwen, zodat blootstelling wordt geminimaliseerd. Idealiter vindt er monitoring plaats van bronnen om infecties te kunnen voorkomen.

Los van bovengenoemde infectieziekerisico's levert meer groen en water ook veel gezondheidsvoordelen en biodiversiteit op. De voordelen van groen compenseren ruim de mogelijk nadelige gezondheidseffecten van groen. Denk aan de positieve invloed van groen op mentale gezondheid en van beweging door zwemmen in water op fysieke- en mentale gezondheid. Door de enorme toename aan welvaartsziekten is de noodzaak van gezondheidsbevordering met bijvoorbeeld meer groen en water groot. Het is daarom van belang om een gebalanceerde aanpak te hanteren en zowel gezondheidsrisico's als positieve aspecten van klimaatadaptatiemaatregelen in overweging te nemen.